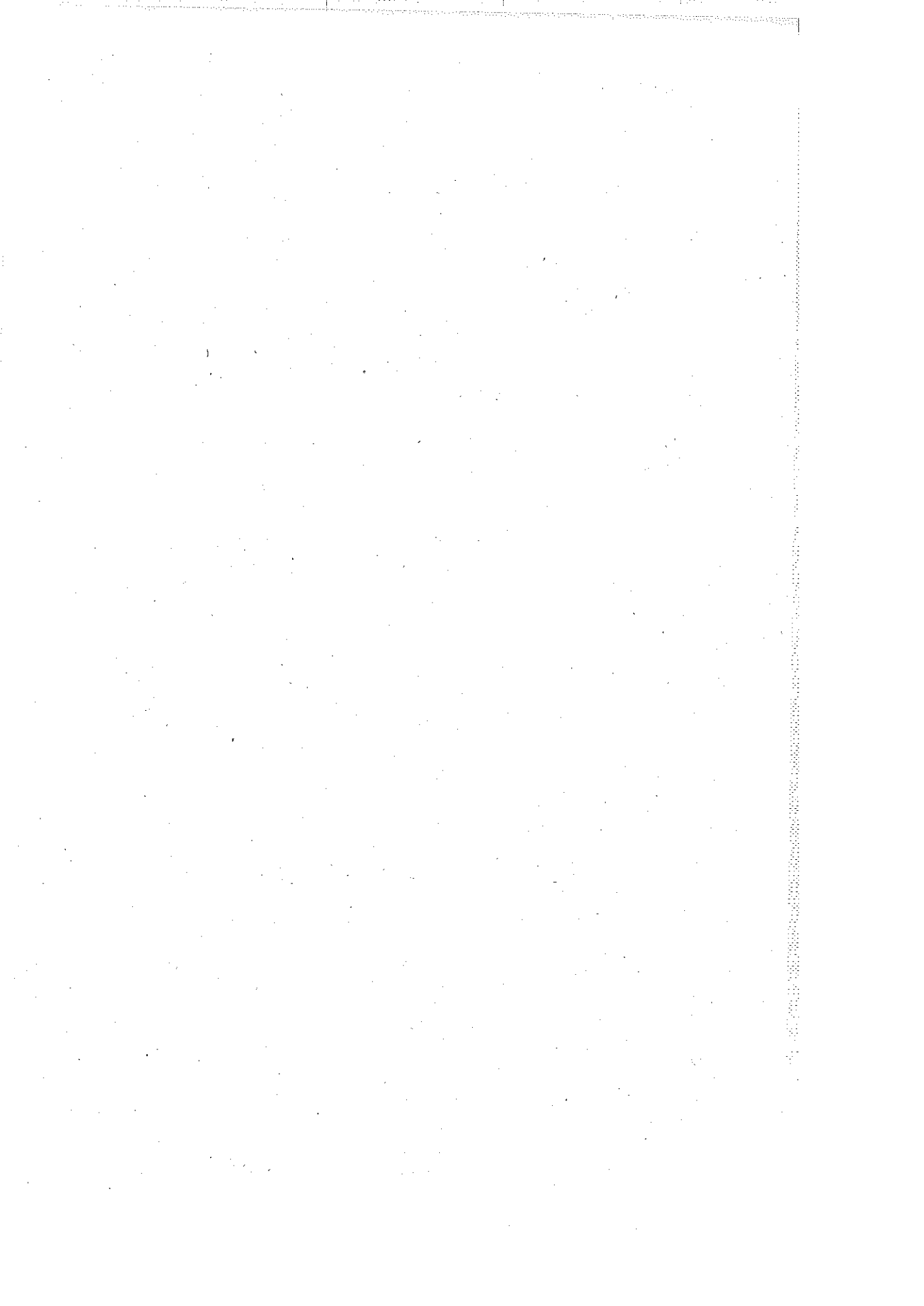

I. Ü. İktisat Fakültesi
Maliye Araştırma Merkezi Konferansları
29. Seri — Yıl 1983

TÜRKİYE'NİN İÇ VE DIŞ BORÇLARI

Prof. Dr. Ekrem PAKDEMİRLİ

TÜRKİYE'NİN İÇ VE DIŞ BORÇLARI

Prof. Dr. Ekrem PAKDEMİRLİ (*)

Türkiye'nin borçlarını iç ve dış borçlar olarak iki ana kesimde incelemek, borçların özelliği dolayısı ile gereklidir.

D İÇ BORÇLAR

A) İÇ BORÇ ÇEŞİTLERİ VE AMAÇLARI

İç borçlar kısa ve uzun vadeli olmak üzere ikiye ayrılırlar.

a) Devlet iç borçlanmaları esas itibariyle iki amaçla yapılır: Birincisi, kısa vadeli borçlanmadır ki, (1 yıldan daha kısa vadeli) Bütçede öngörülen giderler ile gelirler arasındaki zaman farklılığını gidermek, böylece Devletin harcamalarında kesikliğe yol açmamak amacıyla yapılırlar. Yani, Devletin nakit yönetiminde kısa vadeli borçlanmalar önemli bir araç teşkil eder. Devlet, nakit yönetiminin ve bütçe uygulamasının önemli aracı olan kısa vadeli borçları, günlük para politikasının etkin bir aracı olarak da kullanmaktadır.

(*) Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarı.

b) Devletin iç borçlanmalarından ikinci grubu uzun vadeli (1 yıldan daha uzun vadeli) teşkil eder ki; bunlar esas itibariyle Bütçe açığının kapatılması, yani bütçenin finansmanı amacıyla yapılırlar. Bu tür borçlanmalar da hükümetin para, kredi ve genel ekonomi politikasının aracı olarak kullanılmaktadır. Nitekim 1983 yılında, borçlanmalar, daha çok ekonomideki likidite fonlarını massetmek amacıyla yapılmıştır.

Uzun vadeli borçlanmalardan bütçe açığını finanse etmek amacı dışında yapılan diğer bir önemli grupta; çeşitli tahkim kanunları ile kamu kuruluşlarının birbirlerine olan borç ve alacak kalıntılarının Hazine'ce devralınması sonucu doğan Devlet Borçları ile Merkez Bankası Kanununun 61 nci maddesine göre yıl sonlarında yapılan altın ve dövizlerin değerlendirilmesinden doğan aleyhte farklar (kur farkları) nedeniyle oluşan borçlar bulunmaktadır.

B) İÇ BORÇ ARAÇLARI VE BORÇ MİKTARLARI

a) KISA VADELİ BORÇLAR:

Kısa vadeli borçlar iki ana grupta toplanırlar:

- Hazine Bonoları,
- Merkez Bankası avansları.

Hazine bonoları, Devletin para piyasasından yaptığı borçlanmalardır. İkinci gruptakiler ise Devletin Merkez Bankası kaynaklarına doğrudan başvurduğu bir borçlanma çeşitidir. Devletin Merkez Bankası kaynaklarına başvurma imkanı sınırsız olmayıp, bu, ilgili yıl bütçe ödeneklerinin % 15'i ile sınırlıdır. Yani Hazine ilgili yıl bütçelerinde öngörülen ödeneklerin % 15'inin üzerinde Merkez Bankası'ndan kısa vadeli avans kullanamamaktadır.

Kısa vadeli borçlanmalardan ilk grupta yer alan Hazine Bonoları için uygulanacak faiz nispeti günün ekono-

mik koşullarına uygun olarak Hazine'ce tespit edilmekte; kısa vadeli Merkez Bankası avanslarına ödenen faizler Merkez Bankası Kanununun 50'nci maddesine göre Hazine ile Merkez Bankası tarafından birlikte belirlenmekte olup bu oran halen % 1 olarak uygulanmaktadır.

Kısa vadeli borçların son üç yıldaki durumu aşağıdaki tabloda verildiği gibidir: (Tablo = 1)

Yıl	Kısa vadeli borçlar yıl sonu bakiyeleri	(Milyar TL.)
		Yıllık Net Kısa vadeli borçlanma
1981	311.8	73.9
1982	408.7	96.8
1983	379.8	(28.9)

b) UZUN VADELİ BORÇLAR

Uzun vadeli İç Devlet Borçları, Hazine'ce ihraç edilen Devlet Tahvilleri ile çeşitli kanunlarla tahkime tabi tutularak Hazine'ce üstlenilen kamu kuruluşlarının borçları ve Merkez Bankası'nın altın ve döviz mevcutlarının yıl sonlarında değerlendirilmesinden doğan aleyhte kur farklarından teşekkül eder.

31.12.1983 itibariyle uzun vadeli toplam İç Devlet Borçlarının tutarı 1.269.4 milyar TL'dir. (Tablo: 2)

a) Devlet Tahvilleri:

Bütçe açıkları ilgili yıl Bütçe Kanunlarında belirtilen limitler içinde Devlet Tahvili ihraç edilerek kapatılmaktadır. İhraç edilen Devlet Tahvillerinin şartları ilgili yıl Büt-

çe Kanunlarında açıklanan çerçevede olmak üzere Hazine'ce tespit edilmektedir. Bu nedenle Tahvil faizleri de Hazine'ce günün ekonomik şartları ve uygulanan ekonomik politikaya uygun olarak belirlenmektedir. Bu faizler genellikle Bankalarca vadeli mevduata uygulanan faiz oranlarının stopaj vergisinden sonra kalan tutarlarının 1 veya 2 puan altında tespit edilmektedir.

İhraç edilerek satışı gerçekleştirilen Tahvillerin yıl sonları itibariyle toplam tutarları şöyledir:

Yıl	Toplam Tahvil Borçları (milyar TL.)
1981	167.7
1982	194.9
1983	359.8

Son üç yıldaki yıllık tahvil satışları ve bunların Bütçe giderlerini karşılama oranı şöyledir:

Yıl	Tahvil Gelirleri (milyar TL.)	Tahvil gelirlerinin Bütçe giderlerini karşılama payı %
1981	63.8	4.13
1982	62.3	4.09
1983	210.7	7.77

1984 yılı Bütçe Kanununda tespit edilen tahvil ihraç limiti 300 milyar TL. olup, bunu bir katı daha artırmaya Maliye Bakanı yetkili kılınmıştır.

Bugüne kadar 4 tertip halinde hamiline muharrer olarak ihraç edilen 40 milyar TL.'lik tahvilden 29.116 milyon TL.'lik kısmının satışı fiilen gerçekleştirilmiştir. Ayrıca yalnızca Bankalar ve Mali Kuruluşlara verilen nama muharrer tahvillerden 43.538.5 milyon TL.'lik tahvil satıl-

miş bulunmaktadır. Buna göre 1984 yılında satılan tahviller toplam 72.654.5 milyon TL'ye ulaşmıştır.

b) Konsolide Borçlar ve Kur Farkları:

Bu grubun en önemli kalemi Merkez Bankasının yıl sonu bilançolarının aktif ve pasifinde yer alan döviz ve altınların değerlendirilmesi ile doğan aleyhteki kur farklarından teşekkül eder.

Söz konusu değerlendirme 1211 sayılı Merkez Bankası Kanunu'nun 61'inci maddesi gereğince yapılmakta olup, değinilen madde hükmü şöyledir:

«Türk parası değerinin değiştirilmesi halinde Bankanın aktif ve pasifindeki altın ve dövizlerin yeniden değerlendirilmesi dolayısıyla lehte ve aleyhte doğacak farklar yıllık kâr ve zarar hesapları dışında özel bir hesaba alınır.

Bu hesaba alınan meblağın kullanılma veya itfa şekli ve şartları Maliye Bakanlığı ile Banka arasında tespit olunur.»

1211 sayılı Kanunun bu hükmü, Merkez Bankasındaki altın ve dövizlerin Hazine adına tutulması ve kur değişikliklerinin sorumluluğunun Hükümetin uyguladığı ekonomik politikadan kaynaklanması nedeniyle, altın ve döviz değerlerindeki değişikliklerin Hazine'ye ait olacağı prensibi-ne dayanır.

Kur ayarlamalarından doğan bu farklar Hazine ile Merkez Bankası arasında yapılan protokoller gereğince 25-30 yıllık dönemlerde Hazine'ce Merkez Bankasına ödenmektedir.

İkinci önemli kısım ise çeşitli konsolidasyon kanunla-

rı ile Hazine'ce üstlenilen kamu kurum ve kuruluşlarına ait borçlardan meydana gelir.

Son üç yıla ait konsolide borçların yıl sonu miktarları şöyledir:

	1981	1982	1983
Toplam Konsolide Borçlar	334.9	601.9	909.6
— Kur farkları	304.2	478.2	786.4
— Tahkim edilen Belediye Borçları	19.6	19.2	19.7
— Tahkim edilen çeşitli kamu kuruluşları borçları	11.1	104.5	103.5

Bu borçlar 31.1.1984 gün, 2974 sayılı Kanunla yeniden tahkime tabi tutulmuş olup, kanun gereğince Merkez Bankası'na aktifleştirileceklerdir. Hazine açısından da fiilen borç alma niteliklerini yitirmişlerdir.

3) HAZINE KEFALETLERİ

Kamu İktisadi Teşekkülleri, Belediyeler ve Kamu Bankalarının bir kısım borçlanmalarına, özellikle KİT'lerin Merkez Bankası'ndan aldıkları borçlara, Hazine'ce kefalet verilmektedir. Doğrudan Devlet borcu olmayan Hazine'ce kefalet verilmiş bu borçların 31.12.1983 itibarıyla tutarı 369,2 milyar TL'dir.

Kamu kuruluşlarının bu borçları da yukarıda değinilen kanun çerçevesinde tahkime tabi tutulmuşlardır.

4) İÇ BORÇ GERİ ÖDEMELERİ

Hazine iç borçlarını Merkez Bankası ve genellikle Ziraat Bankası olmak üzere anlaşmalı bazı bankalar kanalıyla yerine getirir. Devlet Tahvillerine piyasaya uygun olarak faiz verilmesi son yıllarda tahvil faiz ödemelerini önemli ölçüde artırmıştır.

Son üç yılda yapılan iç borç geri ödemeleri, faiz ve genel gider ödemeleri şöyledir:

(milyon TL.)

Yıllar.	Anapara	Faiz	Gn. Gider	Toplam
1981	26.889.3	33.160.2	181.2	60.231.6
1982	34.380.7	24.165.3	149.7	58.695.7
1983	30.000.0	49.834.0	166.0	80.000.0
1984 (*)	107.796.0	148.000.0	204.0	256.000.0

5) İÇ BORÇ YÜKÜ

Ekli Tablo 3'de görüldüğü gibi toplam iç borçların GSMH içindeki payı 1977 yılından sonra 1980 yılına kadar gerilemiş, bu tarihten sonra yeniden yükselmeye başlamıştır. Genel olarak iç borç/GSMH oranı % 9 ile 10 dolaylarında değişmekle birlikte, 1980 yılındaki bu oranın düşmesi o tarihlerdeki ekonomik şartlardan kaynaklanmakta olup, enflasyonun çok yüksek olduğu dönemlerde tasarruf eğiliminin azalmış olmasından ileri gelmektedir.

II) DIŞ BORÇLAR

Bilindiği gibi Dış Borçların ödemeleri, nihai olarak Devleti ilgilendirdiğinden, Dış Borçlarla ilgili açıklamalarda Hazine'ce alınmış ve geri ödenmekte olanlar yanında, Hazine garantisi ile Kamu Kuruluşlarınca alınmış olan-

larla Merkez Bankası'nca ve özel kesimce alınmış olanlara da değinilecektir.

A) GENEL OLARAK DIŞ BORÇLAR

Türkiye'nin dış borçları alıcılarına göre şu ana gruplarda toplanabilir:

- Hazinesinin Dış Borçları,
- Diğer Kamu Sektörü'nün Dış Borçları,
- Merkez Bankası Borçları,
- Özel Sektör Borçları.

Ek Tablo: 4 görüldüğü gibi 31/12/1983 itibariyle Türkiye'nin Toplam Dış Borçları 18 343 milyon Dolar'dır. Bu tutarın 8.042 milyon Dolarlık kısmı Genel Bütçeden ödenecek borçlardan, 4.144 milyon Doları da Diğer Kamu Sektörünce ödenecek dış borçlardan teşekkül etmektedir. Böylece kamu sektörünün toplam dış borç tutarı 12.186 milyon dolar olmaktadır.

Merkez Bankası'nca alınmış olan borçlar toplam 4.569 milyon Dolar, Özel Sektör dış borçları ise 1.628 milyon Dolar'dır.

Görüldüğü gibi Dış Borçların önemli kısmı kamu borcu niteliğindedir. 1978, 1979 ve 1980 yıllarında yapılan dış borç erteleme anlaşmaları ile özel borçlar da devlet borcu haline dönüşmüşlerdir.

Türkiye'nin 1983 yılı sonu itibariyle olan 18.343 milyon Dolarlık Dış Borcunun 15.454 milyon Doları orta ve uzun vadeli (1 yıl ve daha uzun vadeli) 2.889 milyon Doları ise kısa vadeli (1 yıldan kısa vadeli) yani toplam dış

borçların %84.2'si orta ve uzun vadeli, % 15.8'i kısa vadedir.

Türkiye, uluslararası kuruluşlar, hükümetler ve diğer serbest para piyasaları, bankalar ve ticari kuruluşlardan dış krediler almaktadır. Bu gruplar içinde en önemli payı yabancı hükümetlerden alınan krediler teşkil etmekte olup, bu kredilerin 31.12.1983 itibariyle tutarı 6 566 milyon Dolardır. 6 566 milyon Dolarlık hükümet kredilerinin 5 613 milyon Doları OECD ülkelerine aittir.

Yabancı hükümetleri, 4952 milyon Dolar ile uluslararası kuruluşlardan alınan krediler izler ki, Dünya Bankası, İDA ve İFC 2488 milyon Dolar ile bu grupta Türkiye'nin en çok dış borç aldığı uluslararası kuruluşlardır.

Dış borçların 3950 milyon Dolarlık kısmı ise ticari bankalardan sağlanmış olan kredilerden teşekkül etmektedir.

B) KAMU BORÇLARI

Kamu borçları Hazine'ce alınan borçlar ile Kamu İktisadi Teşekkülleri ve diğer kamu kuruluşlarının borçlarını ifade eder.

Kamu borçlarının en önemli kısmını, daha önce değinildiği gibi, konsolide Devlet Bütçesinden ödenecek olanlar (8 042 milyon Dolar) teşkil eder ki bu kısım Dış Devlet Borçları olarak Hazine'ce yönetilmektedir. (Tablo 5)

Hazine ve diğer kamu kuruluşlarınca alınan dış krediler kullanış amaçlarına göre ikiye ayrılırlar.

— Program krediler,

— Proje kredileri.

Program krediler ödemeler dengesi açığını finanse etmek üzere alınmış, nakdi kredilerdir.

Proje kredileri ise, belirli yatırımları gerçekleştirmek üzere alınan ve yalnızca o projelerle ilgili olarak kullanılabilen kredilerdir.

Hazine, aldığı dış kredileri ya genel bütçeye dahil ilgili kuruluşlara kullandırır veya yatırımı gerçekleştirecek olan katma bütçeli bir kuruluşa, bir İktisadi Devlet Teşekkülüne veya TSKB, SYKB gibi bir bankaya devretmek suretiyle kredilerin kullanılmasını sağlar. Devredilen krediler genellikle proje kredisi niteliğindedir. Kredilerin Hazine'ce devri çoğu kez yabancı döviz cinsinden olmakla birlikte (kur garantisiz), Ziraat Bankası'na devredilen bazı kredilerde olduğu gibi bazı yatırımları teşvik amacıyla kur garantili de olabilmektedir.

Katma Bütçeli İdarelere devredilmiş olan krediler, 31.12.1983 itibariyle 448.3 milyon Dolar, diğer İktisadi Devlet Teşekülleri ve Bankalara devredilmiş olanların tutarı 2.672.0 milyon dolardır.

Bunlar dışında bir de KİT'lerin ve diğer kuruluşların kendilerinin temin ettikleri kredilere Hazine'ce garanti verilmektedir ki, bu tür borçların tutarı 4.667.5 milyon Dolar'dır. KİT ve Diğer Kamu Kuruluşlarının Hazine garantisiz olmadan aldıkları dış borçların tutarı 1.536.7 milyon Dolar'dır.

Merkez Bankası'nın, banka sıfatıyla temin ettiği krediler ise 4.569 milyon dolardır.

Özel Sektörce alınan dış krediler toplamı 1.620 milyon dolar olup, bu borçların önemli kısmı (1.370 milyon dolar) kısa vadeli borçlardan teşekkül eder.

C) ALINAN DIŞ BORÇLAR

Türkiye'nin aldığı dış borçların önemli kısmını program ve proje kredileri teşkil eder. 31.12.1983'te 11.848 milyon dolar olan program ve proje kredileri, toplam dış kredilerin % 62,6 sına tekabül etmektedir.

Tablo: 6'da görüldüğü gibi, Türkiye'nin döviz sıkıntısı içinde bulunduğu 1980 yılında alınan program krediler proje kredilerinden daha yüksek olduğu halde, 1981'den itibaren ihracatın artması ile nakdi kredi ihtiyacı azalmış, daha çok proje kredisi alınmıştır.

Tablo 6'daki rakamlar, imzalanmış olan kredi sözleşmelerinde Türkiye'ye verilmesi vadedilen kredi limitleridir. Fiilen gerçekleşen orta ve uzun vadeli dış kredi girişlerinin son üç yıldaki miktarları şöyledir.

Yıllar	Alınan orta ve uzun vadeli Krediler (milyon Dolar)
1981	1561
1982	1944
1983	2125

D) DIŞ BORÇ GERİ ÖDEMELERİ

Türkiye 1978 yılında karşılaştığı döviz dar boğazlarından sonra yaptığı üç erteleme anlaşmasından sonra (1978, 1979 ve 1980 yılları ertelemeleri) Dış borç geri ödemelerini hiçbir tıkanıklık ve gecikme yaratmadan yerine getirmiştir.

1981'den bu yana Hazine'ce yapılan dış borç ödemeleri şöyledir: (milyon \$.)

Yılı	Anapara	Faiz	Toplam
1981	169.7	277.6	447.3
1982	322.5	355.0	677.5
1983	735.4	598.6	1.333.9
TOPLAM	1.227.6	1.231.2	2.458.7

1981'den bu yana Merkez Bankası'nca yapılan Toplam Dış Borç Ödemeleri (IMF dahil) ise aşağıdaki gibidir (Ayrıntılı Bilgi Tablo 7 ve 8).

Yıllar	Anapara	Faiz	Toplam
1981	1.910.5	1.269.3	3.179.8
1982	2.020.0	1.632.9	3.652.9
1983	2.463.1	1.622.0	4.085.1
TOPLAM	6.393.6	4.524.2	10.917.8

Bu tabloda aynı yıl içinde alınıp geri ödenmiş olan kısa vadeli borç ödemeleri de yer almaktadır. Orta ve Uzun Vadeli borç ödemelerinin yalnız başlarına dikkate alınması geri ödenen gerçek borç miktarını gösterme bakımından daha anlamlı olacaktır (Tablo 7).

Merkez Bankası'nca yapılan orta ve uzun vadeli Dış Borç Ödemeleri (milyon \$)

Yıllar	Anapara	Faiz	Toplam
1981	667.7	1.012.8	1.680.5
1982	980.2	1.226.8	2.207.0
1983	1.277.8	1.244.6	2.522.4
1984 (Tahmini)	1.356.0	894.0	2.250.0

Tablo: 1

KISA VADELİ BORÇLAR (milyar TL.)

Yıl	KISA VADELİ MERKEZ BANK. AVANSLARI				HAZINE BONOLARI				TOPLAM		
	Yıl Sonu Bakiyeleri	Yıllık Net Kullanım	Ödenen Faizler	Yıl Sonu Bakiyeleri	Yıllık Net Kullanım	Ödenen Faizler	Kısa Vadeli Borçlar Kalıntısı	Yıllık Net Kısa Vadeli Borçlanma	Ödenen Faizler	Yıllık Net Kısa Vadeli Borçlanma	Ödenen Faizler
1981 (28/2)	233.8	38.6	2.0	78.0	35.3	10.2	311.8	73.9	12.2		
1982 (28/2)	266.2	32.4	1.8	142.5	64.5	5.5	408.7	96.9	7.3		
1983 (31/12)	338.6	72.4	2.5	41.2	(101.3)	8.1	379.8	(28.9)	10.7		

DİŐ BORÇ YÜKÜ:

Dış borçların GSMH içindeki payı 1978'de % 28.4 iken 1983 yılında % 46'lara ulaşmaktadır (Tablo 11). Tablo 4'e bakıldığında Dış borçlardaki artışın Dolar olarak aynı hızda olmadığı görülür. Bu TL/\$ paritesindeki hızlı yükseliŐten ileri gelmektedir.

Orta ve uzun vadeli Dış Borç Ödemelerinin 1981 yılında GSMH içindeki payları % 3.4 iken 1983'te % 6.4'e ulaşmıştır. Bu artışa rağmen Dış Borç ödemeleri GSMH içinde önemli bir paya sahip bulunmamaktadır (Tablo 10).

Tablo 9'da ise orta ve uzun vadeli Dış Borç ödemelerinin ihracat ve görünmeyen kalemler gelirlerine oranı görülmektedir. Bu tablodan görüldüğü gibi, Türkiye'nin dış borç ödemelerine tahsis ettiği dövizlerin toplam döviz gelirleri içindeki payı giderek artmıştır.

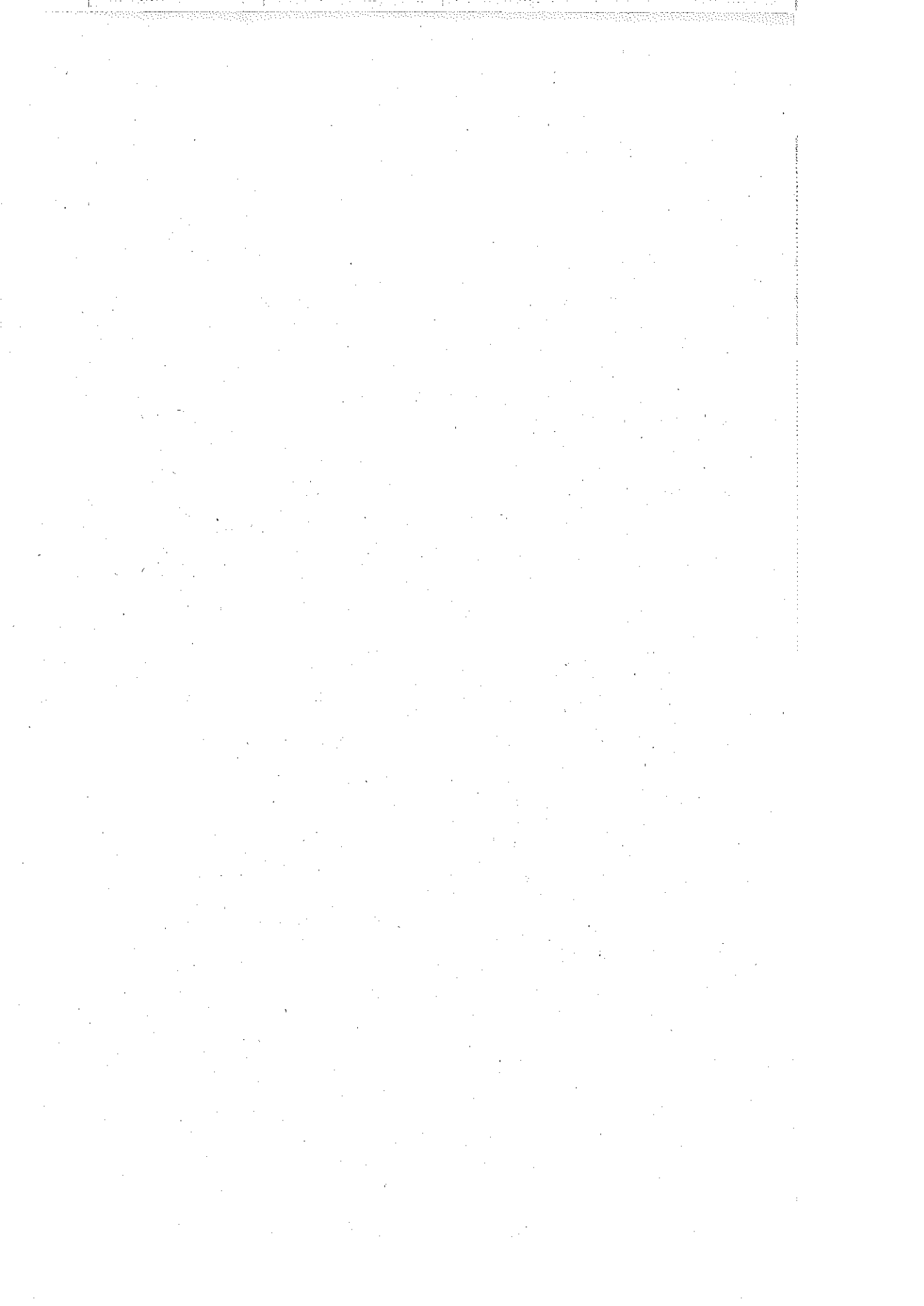

Tablo : 3

**UZUN VADELİ İÇ BORÇLAR - GSMH İLİŞKİSİ
(İÇ BORÇ YÜKÜ)**

(000 000 TL.)

Yıllar	Toplam İç Borçlar	GSMH (Alıcı fiyatlarıyla)	İç Borç/ GSMH (%)
1977	88.258,6	872.893,8	10,1
1978	118.459,9	1.290.723,4	9,2
1979	192.654,9	2.199.520,0	8,7
1980	245.844,9	4.435.153,0	5,5
1981	502.615,9	6.553.878,2	7,6
1982	797.751,4	8.721.795,3	9,1
1983	1.269.374,3	11.235.417,3	11,3

Tablo : 3

**UZUN VADELİ İÇ BORÇLAR - GSMH İLİŞKİSİ
(İÇ BORÇ YÜKÜ)**

(000 000 TL.)

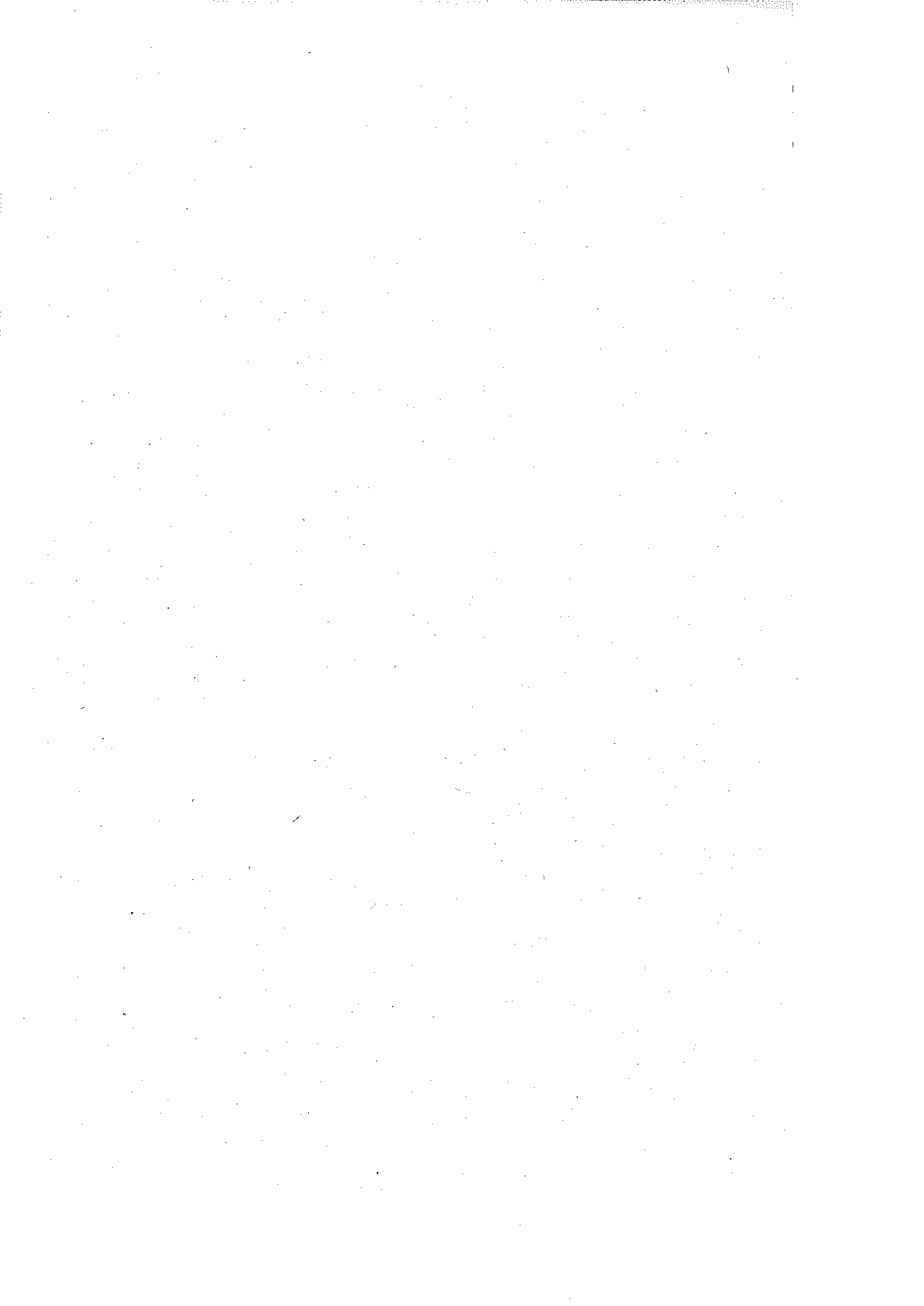
Yıllar	Toplam İç Borçlar	GSMH (Alıcı fiyatlarıyla)	İç Borç/ GSMH (%)
1977	88.258,6	872.893,8	10,1
1978	118.459,9	1.290.723,4	9,2
1979	192.654,9	2.199.520,0	8,7
1980	245.844,9	4.435.153,0	5,5
1981	502.615,9	6.553.878,2	7,6
1982	797.751,4	8.721.795,3	9,1
1983	1.269.374,3	11.235.417,3	11,3

Tablo: 6

PROGRAM VE PROJE KREDİ TAAHHÜTLERİ
(Milyon Dolar)

	1979	1980	1981	1982	1983
Proje Kredileri (İhracat kredileri dahil)	1,284.0	1,214.0	1,022.0	1,005.1	1,208.7
Program kredileri	875.0	1,393.0	1,239.0	757.5	660.1
Hükümet Kredileri	650.0	962.0	808.0	251.5	144.4
— OECD	650.0	712.0	658.0	251.5	144.4
— Suudi Arabistan	—	250.0	150.0	—	—
Uluslararası Kuruluşlar	225.0	431.0	431.0	506.0	515.7
— Dünya Bankası	150.0	275.0	300.0	304.5	300.8
— İslam Kalkınma Bankası	45.0	40.0	63.0	96.3	90.0
— Avrupa İskan Fonu	30.0	101.0	43.0	105.2	124.9
— OPEC Fonu	—	15.0	25.0	—	—
TOPLAM	2,159.0	2,607.0	2,261.0	1,762.6	1,868.8

Tablo: 7

**MERKEZ BANKASI'NCA YAPILAN
DIŞ BORÇ ÖDEMELERİ (Milyon \$)**

	ANAPARA	FAİZ	TOPLAM
1981 Orta-Uzun	667.7	1.012.8	1.680.5
Kısa	1.120.6	180.5	1.301.1
TOPLAM	1.788.3	1.193.3	2.981.6
1982 Orta-Uzun	980.2	1.226.8	2.207.0
Kısa	911.2	238.6	1.149.8
TOPLAM	1.891.4	1.465.4	3.356.8
1983 Orta-Uzun	1.277.8	1.244.6	2.522.4
Kısa	1.000.8	196.9	1.197.7
TOPLAM	2.278.6	1.441.5	3.720.1
Genel Toplam	5.958.3	4.100.2	10.058.5

IMF'ye BORÇ ÖDEMELERİ

1981	122.2	76.0	198.2
1982	128.6	167.5	296.1
1983	184.5	180.5	365.0
TOPLAM	435.3	424.0	859.3

Tablo: 8

**MERKEZ BANKASI'NCA YAPILAN
TOPLAM DIŞ BORÇ ÖDEMELERİ
(IMF dahil)
(Milyon \$)**

	ANAPARA	FAİZ	TOPLAM
1981	1.910.5	1.269.3	3.179.8
1982	2.020.0	1.632.9	3.652.9
1983	2.463.1	1.622.0	4.085.1
TOPLAM	6.393.6	* 4.524.2	10.917.8

Tablo: 9

**ORTA VE UZUN VADELİ DIŞ BORÇ ÖDEMELERİNİN
İHRACAT VE GÖRÜNMEYEN KALEMLER
İÇİNDEKİ PAYI**

Yıllar	Orta ve Uzun Dış Borç Ödemeleri (milyon \$)	İhracat ve görünmeyen kalemler gelirleri (milyon \$)	Oran 1:2 %
1981	1.680.5	6.840.9	24.5
1982	2.207.0	7.677.0	28.7
1983	2.522.4	8.443.0	29.8

Tablo: 10

**ORTA VE UZUN VADELİ DIŞ BORÇ ÖDEMELERİNİN
GSMH İÇİNDEKİ PAYLARI
(milyon TL.)**

	Orta ve Uzun Vadeli Dış Borç Ödemeleri	GSMH (Cari Fiatlarla)	Oran 1:2 %
1981	226.783.4	6.553.878.2	3.4
1982	416.240.2	8.721.795.3	4.7
1983	720.397.4	11.235.417.3	6.4

Tablo: 11

**DIŞ DEVLET BORÇLARI - GSMH İLİŞKİSİ
DIŞ BORÇ YÜKÜ (Milyon TL)**

Yıllar	Toplam Dış Borçlar	GSMH Alıcı Fiyatlarıyla	Dış Borç/ GSMH-%
1978	367.608	1.290.723.4	28.4
1979	680.385.2	2.199.520.0	30.9
1980	1.477.306.08	4.435.153.0	33.3
1981	2.272.692.95	6.553.878.2	34.6
1982	3.341.992	8.721.795.3	38.3
1983	5.238.760.8	11.235.417.3	46.6

